

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย อายุ 4 – 5 ปี โดยใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อเพื่อสังเกตพฤติกรรมในการประเมินการปฏิบัติตามสภาพจริง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระดับอนุบาล ที่เรียนในปีการศึกษาปีการศึกษา 2545 และต่อเนื่องในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 51 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 28 คน หญิงจำนวน 23 คน ซึ่งได้ดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคม 2545 ถึงเดือนกันยายน 2546 ขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1: การศึกษาความเป็นไปได้ในการวิจัยและพัฒนา ได้ศึกษากรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีจากทฤษฎีพหุปัญญาของ Howard Gardner แนวคิดองค์ประกอบเชาว์อารมณ์ของ Peter Salovey และของ Reuven Bar-On และ James D.A. Parker รวมทั้งได้ศึกษากรอบแนวคิดเชิงปฏิบัติจากแนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระดับอนุบาล หลังจากนั้นได้มีการคัดเลือกและตรวจสอบความตรงเชิงคุณลักษณะของความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจและสังคมโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ 3 องค์ประกอบ คือ การรู้จักและช่วยเหลือตนเอง การอยู่ร่วมกันในสังคม และการมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมี 10 คุณลักษณะ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความสามารถในการรอคอย การควบคุมอารมณ์ของตนเอง ความร่าเริงแจ่มใส ความเป็นผู้นำผู้ตาม การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่น และการรู้จักให้อภัย ในขณะเดียวกันได้มีการคัดเลือกกิจกรรมการเล่นโดยครูผู้สอนระดับอนุบาลศึกษาและตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้กิจกรรมการเล่นทั้งหมด 9 กิจกรรม คือ การเคลื่อนไหวประกอบเพลง การละเล่นพื้นบ้าน(เกมมอญซ่อนผ้า) มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมเกมการศึกษา มุมแต่งตัว มุมการแสดง มุมนิทาน และ การเล่นบทบาทสมมุติ จากนั้นได้ดำเนินการภาคสนามโดยตั้งสมมติฐานเชิงปฏิบัติไว้ว่า แบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจและสังคมที่พัฒนาโดยใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อ นั้นมีความตรงเชิงเอกลักษ์ มีความเที่ยงในเชิงความสอดคล้องของผู้ประเมินค่าและมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้เชิงปฏิบัติ

ระยะที่ 2 : กระบวนการพัฒนา “ต้นแบบ” ของแบบสำรวจรายการพฤติกรรม ได้จัดกิจกรรมการเล่นแต่ละกิจกรรม จำนวน 2 ครั้ง เพื่อกำหนดกรอบการสังเกตพฤติกรรมของความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคมของนักเรียนพร้อมทั้งวิเคราะห์จำแนกพฤติกรรมให้เข้ากลุ่มคุณลักษณะความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม เพื่อพัฒนา “ต้นแบบ” ของแบบสำรวจรายการพฤติกรรมพร้อมพัฒนาคู่มือการจัด กิจกรรมการเล่น

ระยะที่ 3 : กระบวนการพัฒนา “ร่าง” ของแบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจและสังคม ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเล่นแต่ละกิจกรรม จำนวน 2 ครั้ง โดยศึกษาพฤติกรรมที่ปรากฏเพิ่มเติมจาก “ต้นแบบ” พร้อมทั้งวิเคราะห์พฤติกรรมที่สังเกตเพื่อจำแนกเข้ากลุ่มคุณลักษณะความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม เพื่อพัฒนา “ร่าง” ของแบบประเมิน พร้อมทั้งนำ “ร่าง” ของแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้ระดับคะแนนความสำคัญของพฤติกรรมในแต่ละคุณลักษณะเพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนามาตราเชิงองค์รวม และมาตราเชิงวิเคราะห์

ระยะที่ 4 : กระบวนการพัฒนาแบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจและสังคม “ฉบับสมบูรณ์” ได้จัดกิจกรรมการเล่นในแต่ละกิจกรรมจำนวน 2 ครั้ง โดยศึกษารายละเอียดของพฤติกรรมที่ปรากฏเพิ่มเติมพร้อมทั้งวิเคราะห์พฤติกรรมให้เข้ากลุ่มคุณลักษณะความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม เพื่อนำไปพัฒนาแบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจและสังคม “ฉบับสมบูรณ์” ได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในลักษณะความตรงเชิงเอคนัย โดยใช้วิธีการคุณลักษณะเดียว-วิธีการหลาย จากนั้นได้ตรวจสอบความเที่ยงในเชิงความสอดคล้องของผู้ประมาณค่าระหว่างผู้วิจัยกับครูประจำชั้น และตรวจสอบประสิทธิภาพการนำเครื่องมือไปใช้ในเชิงปฏิบัติรวมทั้งจัดพิมพ์คู่มือการจัดกิจกรรมการเล่นและคู่มือแบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม

ผลการวิจัยและพัฒนาทำให้ได้แบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคม 9 ชุด ซึ่งแต่ละชุดประกอบด้วย แบบสำรวจรายการพฤติกรรมพร้อมมาตราเชิงองค์รวมและมาตราเชิงวิเคราะห์ ที่มีระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ 5 ดาว , 4 ดาว , 3 ดาว , 2 ดาว และ 1 ดาว ในส่วนคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า แบบสำรวจรายการพฤติกรรมมีความตรงเชิงเอคนัยโดยการตรวจสอบกับกลุ่มผู้รู้ ซึ่งพฤติกรรมในแต่ละคุณลักษณะที่นักเรียนแสดงออกขณะร่วมกิจกรรมการเล่นมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ได้ตรวจสอบโดยวิธีการอื่นที่หลากหลาย คือ การสังเกตในสถานการณ์อื่น การสัมภาษณ์ครูประจำชั้นและผู้ปกครอง การรวบรวมจากเอกสารพัฒนาการ และกิจกรรมใคร่อย่ สำหรับความเที่ยงในเชิงความสอดคล้องของผู้ประมาณค่าพบว่ามีร้อยละความสอดคล้องตั้งแต่ร้อยละ 92 ถึงร้อยละ 98 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับมาตราแล้วปรากฏว่าผลการประเมินในแต่ละคุณลักษณะระหว่างผู้วิจัยและครูประจำชั้นสอดคล้องตรงกันทุกระดับ สำหรับการตรวจสอบประสิทธิภาพการนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติพบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจในในแง่ความเป็นระบบและการใช้แบบประเมินความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจและสังคมเพราะมีมาตราในการประเมินรวมทั้งมีการพัฒนาใช้บนคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกเพิ่มขึ้น

ข้อค้นพบสำคัญเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมโดยใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อ พบว่า คุณลักษณะความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจและสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยที่สามารถใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อในการประเมินได้อย่างชัดเจน มี 7 คุณลักษณะ คือ ความรับผิดชอบใช้กิจกรรมมุมศิลปะ ความมีระเบียบวินัยความสามารถในการรอคอยและความร่าเริงแจ่มใสใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน(เกมมอญซ่อนผ้า) ความเป็นผู้นำผู้ตามใช้กิจกรรมมุมการแสดง การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นใช้กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมุติ ความซื่อสัตย์ใช้กิจกรรมมุมบล็อก ในส่วนการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ความมีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่นและการรู้จักให้อภัยนั้นกิจกรรมการเล่นไม่สามารถดึงพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะเหล่านี้ออกมาได้ชัดเจนนัก และเมื่อพิจารณาในลักษณะองค์ประกอบของความพร้อมพบว่ากิจกรรมการเล่นใช้เป็นสื่อในการประเมินองค์ประกอบด้านการรู้จักและช่วยเหลือตนเอง และการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ชัดเจน ส่วนองค์ประกอบด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมนั้นกิจกรรมการเล่นไม่สามารถดึงพฤติกรรมที่แสดงออกขององค์ประกอบนี้ได้ชัดเจนนัก ในขณะเดียวกันหากพิจารณาความเป็นเอคนัยของกิจกรรมการเล่นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน (เกมมอญซ่อนผ้า) กิจกรรมมุมบล็อก และกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมุติสามารถใช้เป็นสื่อในการประเมินความพร้อมได้หลากหลายคุณลักษณะมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ

The purpose of the present study was to develop emotional-mental and social readiness assessment inventories for early childhood students, aged 4-5 years old, using play activities as a medium for observing their behavior in authentic performance assessment. The target group was consisted of 51 kindergarten students in Khon Kaen University's Demonstration School during the 2002 academic year and the first semester of 2003 academic year, comprising of 28 male and 23 female students. The study took place during the months of July 2002 to September of 2003 and was conducted in the following 4 phases:

Phase I: A Feasibility for the Research and Development : The present researcher studied the theoretical concept of Howard Gardner's Multiple Intelligence, Peter Salovey Emotional Intelligence and Ruvven Bar-On and James D. A. Parker's Emotion Quotient Theories. He had also studied the practical conceptual framework derived from the Private Education Committee, the National Board of Primary Education Committee and Khon Kaen University Demonstration School, kindergarten level. At this phase, the researcher relied on experts for the selection and verification of construct validity of the traits and factors of emotional-mental and social readiness. Altogether 3 factors of self-help, interpersonal relationship and morality had been selected. Within these 3 factors 10 traits were further verified, i.e., responsibility, self-discipline, capability for waiting, self-control, joviality, the ability to lead as well as to follow, playing and working with other people, honesty, helpfulness and forgiveness. At the same time, the kindergarten teachers helped select play activities which were subsequently examined by experts. Altogether 9 play activities were adopted. These included rhythmic movement, a folk game (the Mons hiding a piece of cloth), block corner, art corner, education games corner, dressing-up corner, show corner, story corner and role-playing. Following that field works were carried out with a prescribed working hypothesis that the emotional-mental and social readiness assessment inventories to be developed contained convergent validity and inter-rater reliability and were efficiently for practical purposes.

Phase II: A Process of Developing a Prototype of a Behavioral Checklist. Each play activity was organized twice for specifying a framework for observing responding behavior, analyzing and classifying them according to emotional-mental and social readiness traits and factors so as to develop a prototype of a behavioral checklist and a handbook for organizing play activities.

Phase III: A Process of Developing a Draft of Assessment Inventories: Each play was again organized twice. Additional responding behavior were observed , analyzed and categorized into the signified traits and factors under studied. The draft of assessment inventories were submitted to experts for rating the importance of each traits. The results of rating were then used as criteria for development of wholistic and analytic rubrics.

Phase IV: A Process of Developing a Final Form of Assessment Inventories: Each play was repeatedly organized twice. Details of observed additional responding behavior were analyzed and classified according to traits and factors appeared in the draft form. The completed draft was assessed for convergent validity by means of the monotrait-heteromethod. After that the researcher examined the inter-rater reliability between himself and the home room teacher. The practicality of the developed assessment inventories was determined and a manual was prepared.

Resulting of this R&D were 9 sets of emotional-mental and social readiness assessment inventories. Each set was consisted of a behavioral assessment checklist, wholistic and analytic rubrics with 5 levels of quality, i.e., the 5-star, 4-star, 3-star, 2-star and 1-star levels. As regards the quality of these assessment inventories, they showed convergent validity. Each child's behavior in each of emotional-mental and social readiness trait which he/she displayed while engaging in play activities was consistent with his/her behavior which had been assessed through observations in other situations, interviews with home room teachers and parents, student's development report and the "guessing who" technique. The consistency of inter-rater reliability ranged from 92% to 98% for the behavioral checklist in assessment inventories. And 100 % of concistence for rubrics rating. As for the practicality of these developed inventories, it was found that teachers were satisfied with the systematic and usability of the authentic assessment process since these inventories had also been developed for used on the computers for greater convenience.

The significant finding showed that 7 traits of early childhood student's behavior can be distinctly assessed by utilizing play activities : the traits of "responsibility" by utilizing "the art corner" , "self-discipline", "capability for waiting" and "joviality" by utilizing "the folk game of the Mon hiding a piece of cloth" , "the ability to lead and to follow" by utilizing "the show corner", "working and playing with other people" by utilizing "role-playing" and "honesty" by utilizing "block corner". However, the students did not show distinctly the traits of "self-control", "helpfulness" and "forgiveness" while engaging in play activities. When the readiness factors were scrutinized, it was found that play activities could be used for assessing only two factors of self-help and interpersonal relationship. Furthermore, play activities could not fully induce behavior that show morality factor. However, when the divergence of play activities was examined, it was found that the folk game of "the Mon hiding a piece of cloth", the block corner and role-playing could be used as a medium for assessing more readiness factors than other play activities.